NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj IX. V sreda 26. sušca (ranoživna) 1851. *List 13.*

V zadévah ribštva.

Čeravno je bil ukaz, da stara postava za ribske pravíce še zmiraj veljá, dokler nova ne pride, že davnej razglašen, in so tudi „Novíce“ v 38. listu l. l. vnovič svaríle pred prestopam obstoječe postave, ker s silo in z nepoštovanjem postav se ne da in se ne sme nikodar nič opraviti, se vunder prelomuje ta postava tù in tam, in marsikteri je zavoljo tega že kazni zapadel. — Da tedaj vsak to postavo zastran ribštva natanjko pozná, jo razglasimo od besede do besede, kakor jo je vis. c. k. Krajnsko kronovinsko poglavarstvo 29. oktobra 1850 pod številko 14273 razglasilo, rekoč:

„Vposled neke pritožbe je visoka c. k. ministerstvo „notrajnih oprav 24. t. m. pod štev. 22748 naukazalo „dostojno za to skerbéti, da se obstoječe ribške „pravíce sploh po celi deželi noter do nove po„ravnave, ki se ravno pripravlja, v veljav„nosti obderžé, in vsak napadek téh pravíc s po„stavnimi pripomočki zabrani.“

Gospodarske skušnje.

(Vino na svinc poskušati.) Nar ložeje in nar hitreje se zvé; ali je vino s svincam mešano in takó ostrupeno, če se v vino kroglica iz cinka (ein Zinkkügelchen) dene. Je vino svinčenato, se kroglica precej s tanjko kožico pokrije. —

(Ogljeva štupa.) Kdor se z mertvimi trupli ali z mertvíno pečá, (postavim razudniki, mesarji, pokopači in drugi), ali kdor mora kakošno gnjusno ali gabljivo disečo reč v roke vzeti, naj si potem roke s suhim ogljevim praham dva- ali trikrat dobro odergne in potlej z mjileníco (žajfnico) omije.

(Zoper živinske uší.) Uší zlo zlo zanemarjeno živino moré. To gerdavš mora gospodar sam otrebiti dati, ker sama od sebe kaj nerada gorko polt zapustí. „Novíce“ so že marsikako poterjeno sredstvo zoper to merčês naznanile; naj naznanijo tudi mojo skušnjo: Če tvojo živino uší razdelavajo, ji postriži dolgo in gosto dlako, kjer so se vgnjezdile;*) razbeli v ponvi lanéniga olja (tudi kaj maliga mastí prideni; pelji živinče na toplo solnce, pomoči šét (kertačo) v vroče olje in ušivo živino namaži. Zdaj naj še nekoliko časa živinče na toplim ostane, de se polt dobro mašobe navzame. Tako spravljanje uší se mi od druzih še skor naj bolje obnaša. Poskusíte! — a —

Slovesnost v risarski šoli obertnijske družbe v Ljubljani.

Kakor že več lét zaporedama, je bila tudi létas daritev daril najpridnišim učencam te nedeljske šole. Predsednik obertnijske družbe g. Fid. Terpinc je v pričo odbornikov te družbe in nekterih udov zbrane učence prijazno v slovenskim in nemškim jeziku nagovoril in jih živo opomnil, kako potrebna je dandanašnji risarska vednost vsakimu rokodelcu, od kteriga se sedaj vse lepši izdelki terjajo, kakor nekdaj. Daríla v svitlih tolarjih so prejeli:

Zavolj izverstne ročnosti v tehniškim risanju

Vadlar Edvard, zidarski podmojster iz Ljubljane 2 tolarja, — Veslaj Jožef, tesarski učenec iz Ljubljane 1 tolar, — Dolničar Balant, zidarski učenec iz Šiške 1 tolar, — Skarivc Franc, zidarski učenec iz Šiške 1 tolar.

Za temi so bili očitno pohvaljeni:

Hlebš Jernej, zidarski učenec iz Ljubljane, — Sremč Jernej, zidarski učenec iz Hrušice, — Kavka Adalbert, mizarski podm. iz Velike Lipe na Češkim, — Večaj Janez, mizarski podm. iz Oblok.

Zavolj izverstne ročnosti v prostim risanju:

Sokol Jožef, kolarski podm. iz Tropovic na Češkim 2 tolarja, — Večaj Janez, mizarski podm. iz Oblok 1 tol., — Kavka Adalbert, mizarski podm. iz Velike Lipe na Češkim 1 tol., — Vollheim Jožef, ključarski učenec iz Kelna na Rajni 1 tolar.

Za temi so bili očitno pohvaljeni:

Hansel Vincenci, mizarski podm. iz Češke Ajhe, — Podkrajšek Franc, pasarski podm. iz Ljubljane, — Spitzmüller Fridrik, rokovičarski podm. iz Dunaja, — Jazbec Anton, kleparski podm. iz Noviga mesta, — Golli Janez, tesarski učenec iz Ljubljane.

Potem sta bila Vincenci Hansel in France Podkrajšek, kterih risarski izdelki izdelke vsih druzih učencov prekosé, še posebno pohvaljena, in povedano jima je bilo, de zato nista daril dobila, ker je Hansel že z izverstno risarsko vednostjo v to šolo stopil — Podkrajšek pa je že 2 léti zaporedama darili dobil. V ti učilnici, ktere namen je posebno mlade rokodelce v risanju omikati, se more na to gledati, de tudi mlajši učenci, ki so se v ti šoli začeli risanja učiti, in se posebno pridno obnašajo, zamorejo darila sprejeti, kar bi pa scer ne moglo biti; če bi se vedno le že izučenim in večkrat podarjenim darila dajale. Namest daril bojo prihodnjič taki učenci častne spričala dobivali; tako ju bosta dobila létas Hansel in Podkrajšek. Zraven teh dveh sta bila tudi Sokol in Knoka še posebno pohvaljena, ktera sta brez vse risarske vednosti v to učilnico prišla, zdaj pa že tako lepo risata, de je bilo veselje nju izdelke viditi.

Po dokončani daritvi je gosp. predsednik s posebno pohvalo spomnil neutrudljiviga prizadevanja učenike te šole gosp. Joahima Oblaka, kteri učence različne risarske vednosti ali tudi celo brez vse vednosti tako pridno in izurjeno podučuje, de se v ti šoli vsako léto veliko rekodelcov dobro risati nauči. Spomnil je gosp. pred-

*) Če sopa po celim životu, da se dlaka povsod postriči ne more? Takrat, se vé, je druzih zdravil potreba. Vred.

sednik tudi s hvaležnostjo lepiga darú, ki ga je naš tesarski mojster gosp. Juri Pajk v mnogih podobah krajnskih podstrešij risarski šoli podelil, kteri dar je očitno znamnje velike ljubezni gosp. Pajka do te rokodelske šole, ktere učenik je bil tudi on več lét.

Naj bi ta rokodelcam tako koristna nedeljska šola, ktero je obertnijska družba pod krepkim varstvam svitliga nadvojvoda Janeza napravila, zmiram več udov in podpornikov v prid domovíne dobivala. Njeni dobiček je gotovo velik, čeravno se le natihama vednosti med mladimi rokodelci širijo.

Premišljevanje o porotnih sodbah.

(Dalje.)

Obravnava porót tedaj, ako so po postavi ustne in očitne, mora skozi in skozi, od konca do kraja, v tistim jeziku biti, ki ga zatoženc in pa porotniki razumejo; potem bo tudi ljudstvo, ki obravnavo poslušat pride; jo razumelo, ker bo včasih v slovenskim, včasih v nemškim, morebiti včasih tudi v kakošnim drugim jeziku. Pri naših porotah se dosihmal zatoženc o tem obziru clo ni porajtal; porotnike so pa tako izberali, de so vse zavèrgli, ki so le slovensko razumêli. Ali je to prav? Ali po tem takim pošten mož, ki le slovensko razume, ne sme nikdar porotnik biti? Ali postava zastran volitve porotnikov v jeziku razloček dela? Nikjer se kaj taciga ne bere. In — ali niso sedéli tudi taki porotniki na porotni klopi, od kterih dobro vémo, da le kaj maliga nemško razumejo? Saj je tudi g. pisavec zapisnika v Krajnji rekel, da Mina Gantarjeva nemško razume — koliko je razumela, se je potem v Ljubljani pokazalo. Kako potrebno je, da g. deržavni pravdnik o tacih obravnavah slovenski, zatožencu, vsim porotnikam in pričijočimu ljudstvu umevni jezik govorí, da sleherni sliši, kako krepko se on, kot varh postave in postavnosti, za pravično kaznovanje kriviga zatoženca poteguje, je jasno kot beli dan.

Ravno taka je tudi s zagovornikam obdolženiga. Porotniki in ljudstvo naj slišijo in razumejo, kar on gotoviga v brambo nedolžniga, ali v zlajšanje kazni kriviga, razlaga. Ljudstvo si bo po vsem tem še le prav zapopadek porotnih sodb in pravo spoštovanje te imenitne nove naprave pridobilo.

Zakaj dosihmal niso pri nas ne deržavni pravdniki ne zagovorniki zatožencov tako ravnali, ne vémo. Gosp. deržavni pravdnik je o začetku porot pokazal, da je mojster slovenskiga očitniga govora, — in tudi vsi zagovorniki so slovenskiga rodú bili in razumejo slov. jezik. Ali so se bali, da bi ne bili mogli tako učeno pravoslovskih rečí v slovenskim, kakor v nemškim jeziku govoriti? Mi prašamo: ali je v očitnih porotah pravo mesto za tako učeno pravoslovsko govorjenje? Ali se ne da brez učenosti dokazati, kaj za, kaj pa zoper zatoženca govorí. Žalostna bi bila, ako bi tega tudi v damačim jeziku dopovedati ne mogli! Ali je morebiti o tacih porotah več na tem ležeče, da se govornik v krasnim govoru skazuje, kakor da resnico in pravíco v prosti besedi govorí. Občinska razumljivost je perva pogodba očitnih obravnav. Tudi smo enacih misel, kakoršnje smo v nekim Dunajskim listu unidan o priliki porotne sodbe na Dunaji brali, namreč: „naj dohtarji nikar toliko paragrafov ne citirajo, in le pravoznancam znanih tehniških besed ne rabijo, ker porotniki niso pravoznanci in jih tudi ljudstvo ne razume. Saj ne govoré za učene sodnike, ampak le za porotnike brez pravoznanske vednosti.“ Nadjati se je, da se bojo govorniki o porotnih sodbah te „kitice“ seasama znebili, ki se ne prileže novi napravi.

(Dalje sledi.)

Vošilo zastran živinozdravilnikov po deželi.

Ker se „Novíce“ zavolj podučenja živinozdravništva močno trudijo, de bi se sèm ter tjè po deželi zdravniki postavili, in ker tudi mi kmetje to želimo, de bi vsaka županija živinskiga zdravnika imela, vas lepo prosimo, drage Novíce! Ako vam je mogoče kaj pripomoči,*) de bi gospode župane opomnile, in jim na serce naložile, naj bi vsaka županija eniga mladenča v Ljubljano v živinozdravniško šolo poslala. — Žolostno spričbo potrebe živinozdravnikov smo vidili zdej pri nas, ko je nek kmet, lepo 90 gl. vredno kravo zaklati mogel; iméla je vodenico. Po zaklanji je v sebi 5 škafov vode imela, kar je več ljudí vidilo. — Če bi bil zdravnik v naši županíi, de bi bil bolezin o začetku spoznal, — morebiti bi kmetič še kravo v hlevu imel!

Mi živo spoznamo veliko dobroto naprave živinozdravniške šole; zatorej prosimo Vas, Novíce! nam pomagati, kar je v Vaši moči, de bi ta naprava kmalo svoje nasledke po vsih županijah razširila, in nam umne zdravnike poslala, naši živinci v bolezni pomagati.

Tudi bi ti zdravniki pri svojih kmetijah lahko zraven živino zdravili, in tako si ložej kruh služili. Bog daj, de bi kmalo po deželi imeli več izučenih pomočnikov o sili živinskih bolezin! Nikar ne verjemite, de smo z navadnimi mažači zadovoljni — pa ker druge pomoči nimamo, kaj pa ćmo?

V Šentvidu 3. sušca 1851.

Andrej Iglič
v imenu svojih sosedov.

*) Mí nismo nič druziga v stanu storiti, kakor modre župane prijazno povabiti, da naj se poslužijo dobrotljive naprave naše kmetijske družbe, ki je po večletnim prizadevanju in s pomočjó slav. ministerstva kmetijstva napravila v Ljubljani učilnico za kovače in živinozdravniško šolo v domačim jeziku, ktere se zamore vsak odrašeni človek, da le domači jezik brati in pisati zna, brez druzih stroškov vdeležiti, samo da se za 10 mescov s živežem in stanovanjem v Ljubljani preskerbi. Ravno Vaše vošilo je sprožil lani g. Vilhar v zboru Planinske podružnice. Veči županije bi bile že v stanu to izpeljati, ker bi jim ne prizadjalo več kakor kakih 120 gold. stroškov, da bi pripravniga učenca za to v Ljubljano poslale. Majhne županíce pa ne morejo nič storiti. Vred.

Slovensko slovstvo.

Drobtince za léto 1851. 6. tečaj. Na svitlo dal Jožef Rozman, korar stolne Labudske cerkve, in vodja škofijnega seminišča pri sv. Andreju.

Kdor ima 5 prejšnih tečajev občje ljubljenih „Drobtinc“, bo z veseljem segel po 6., ki je zares, kakor predgovor pravi, „od glave do nog kakor sestra svojej sestri“ poprejšnim tečajem podoben. Kdor pa tudi poprejšnih tečajev nima, naj seže po 6. — najdel bo za podúk in kratki čas v njem bogat zaklad. Pod blagim krilam milostljiviga knezoškofa Lavantinskiga gg. Slomšeka, ki blagodarijo samí v teh bukvah vsako leto svojimu slovenskimu narodu „zlate jabelka“ prave dušne in telesne omíke v njegovim jeziku, je, kakor visoko častiti g. korar Rozman sam pravi, podpisal on potni list letašnjim „Drobtincam“. Prav hvaležni smo mu za ta podpis. Druziga ni v tem tečaju nič spremenjeniga, kakor edino to, da letašnje „Drobtince“ jo „tù in tam nekoliko po novih oblikah zavijajo.“ Tudi zato smo jim hvaležni. Naj piše vsak, kakor mu je drago, da le po slovnici slovenski piše; čas je, da pisavno pričkanje veržemo v kot, in da ne mislimo, da „oblika“ storí „pisatelja“, kakor „obleka“ ne storí „možá“. Tudi med Nemci ni zato vojske več: ali piše kdo *i* ali *y*, *ph* ali *f*, *a* ali *aa* i. t. d. Čas je, da je tudi pri nas leto 1850 ta prepír pokopalo. Veliko bolj po-

trebno bi pa bilo, da bi se pogovorili in vodíla postavili, kako naj bi pisali, da bo tudi naša proza lahko, gladko in lepoglasno tékla, ker na lepoglasje se opíra prijetnost in krasnost pisanja in branja.

Vernimo se potem ovinku k „Drobtincam“ nazaj. Lično izdelana pogodba ss. Mahorja in Fortunata, naj starejših pripomočnikov Goriške višji škofije, z obrazam Goriškiga mesta, kinči létašnji tečaj. Po prijaznim „predgovoru“, v kterim g. izdajatelj pisatelje slovenske prosi prikladniga blaga za prihodnje léto, sledí zgodovinopís Ogleja v razjasnjenje pridjane podóbe. Po tem pride „pastirsko ogledalo duhovskim bratom izporočeno“; temu je uversteno „ogledalo slavnih domorodcov“, — za tem sledijo „prigodbe žalostne in vesele“, „prilike in basni“, ogledalo za šolo in domačo rejo otrok“ — „šolske pesmi z napevi“, „dobrovoljske pesmi“ in „pobožne pesmi“.

Obširni obsežek „Drobtinc“ dokazuje to kazalo; velike vrednosti posamesnih sostavkov se bo vsak bravec sam prepričal. Da je marsiktera „Drobtinca“ veliko več vredna od druge, je gotovo in tudi ne more drugač biti, — nobena pa clo brez cene ni. Slavniga slov. pisatelja gg. knezoškofa hvaliti, bi bilo vode morju prilivati — s posebnim veseljem smo zapazili v letašnjih „Drobtincah“ veliko pridnost in zmožnost častitiga g. korarja Rozmana na polju slov. slovstva. Živijo! „Drobtince“ donesó vsako léto 200 gold. sr. Celjskim šolam, ki jih založnik za prepušenje zaloge plača, in tako so one na vse straní koristne.

Le tiskarnico moramo bolj čistiga natisa opomniti; na nekterih straneh je tako bled, da se komaj bere.

njimi veselí, ki pozná njegovo „županovo Micko“ in njegoviga „Matička“, počiva pri sv. Krištofu na Ljubljanskim pokopališu pod nadgrobnim kamnam; kteri je bil léta 1840. popravljen. Naš verli domorodec, mnogospoštovani g. Mihael Prégl, oskerbnik Križanske komende v Ljubljani, je začel v létu 1838 nabéro za Čopov spominek, kteriga mu je v létu 1840 krasno postavil, ob enim je iz dohodkov te nabíre spominek Vodnika in Linharta, ki vsi blizo skupej počivajo, popravil. Takrat je Prešern, na kteriga grob v Krajnju bo tudi kmalo spominek postavljen, sledečo nadgrobnico nadpisal:

Steze popustil nemškiga Parnasa,
Je pisal zgodbe krajnske star'ga časa.
Komu Matiček, Micka, hči župana,
Ki mar mu je slovenstvo, nista znana?
Slavile, dokler mertvi se zbudijo,
Domače bote ga, Talija, Klijo.

Ta nadgrobnica in celi nadpis sta o 10 létih tako obledila, da potrebuje poprave.

Gosp. Prégl nas je unidan te potrebe opomnil: naj bi se ob enim, ko se bo Prešernu spominek postavil, tudi popravil Linhartov. Blagi nasvét zasluži, de ga spolnemo. Poprava stariga prostiga ne bo veliko stroškov prizadjala; če bi se pa po darovih mnogih rodoljubov več denarja nabralo, bi se utegnil nov spominek postaviti, enak Čopovimu in Vodnikovimu.

Po nasvetu g. Pregelna povabimo tedaj vse rodoljube: naj blagovolijo pripomoči k temu domorodnimu namenu!

Gosp. Prégl je podaril 2 gold.
Dr. Bl. „ „ 2 „ Vred.

Popolnama kaj — ali pa raji nič!

Koliko draziga časa se v ljudskih šolah po Slovenski deželi s poveršnim učenjem nemšine, potrati, ki bi se dal z velikim pridam na scer potrebno omiko kmečkih učencov oberniti, je že sto- in stokrat potoženo bilo. Pokažite „Novice“ svojim bravcam živ dokaz, koliko tako prisiljeno učenje izdá v naslednjim zagotovilu (certifikatu), ki ga vam v izvirnim rokopisu (original) *) iz Spodnjiga Štajerskiga pošljem. Spisal ga je nek župan, ki v svoji aboti misli, da že nemško zna, ako nekoliko po nemško čečká, čeravno taciga pisanja nobena živa duša ne razume. Ko bi bil ta mož v svojim maternim jeziku to zapisal, kar je zagotoviti hotel, bi ga bil vsak razumel. Pa nekteri možaki, ki so se brez kaj naučiti 2 ali 3 leta z nemšino mučili, že mislijo, da so veliko več vredni, če le kakošne nemške besede popačiti znajo! „Popolnama kaj“ — ali pa raji nič! je že marsikteriga zasmehovanja obvarovalo! — Omenjeno zagotovilo se takole glasí; le lastne imena smo izpustili:

Tsultti Vikatt.

Ich abgestanden Gutt vir dieses Leud zu D—. in St. J. als Kramer — und handelsman, mit Spezerain und Schnittwahrm. M—. J—., und Ihnnen Frawn sich Erschaünen mitn dem zetl zum Hern Kasier

D—. in St. J. am 17t Sabtember 1850

F. D.
pirger moister

Zastran Linhartoviga nadgrobniga spominka.

Naš slavni, léta 1795. umerli roják Linhart, kteriga dela častí učeni svet kakor se tudi prost kmetič nad

*) Vredništvo je sprejelo pričujoči »Tsultti Vikatt«, če ga kdo viditi hoče. Vred.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Celjovca smo zvedili, da poslednje porotne soddbe v Ljubljani, sosebno pa tisti zapisnik iz Krajnja s tistim čudnim prestavkam „und sie legte sich darauf, so generalprokuratorja g. Ulepiča in g. predsednika barona Buffa prepričale, da je treba, da se zapisniki v jeziku zatožcnca pišejo, torej sta po lastnim nagibu nasvetovala, da naj bi se vprihodnje zopet, kot se je že iz začetka lanskiga léta godilo, z zatoženci slov. jezika zapisniki v slovenskem jeziku, vendar pa z nemškim prestavkam na strani, spisovali, ker svetovavci nadsodnije Celjovške vsi po slovensko ne umejo. To silno mudivno delo nemškiga prestavljanja bi se lahko opustilo, ako bi se za Slovence v Celjovcu pri nadsodnii poseben „slovensk oddelek“ (slovenischer Senat) napravil; saj je todi pri naj vikši sodniji na Dunaju za Lahe poseben oddelek, za Ilirce poseben i. t. d. Če Krajncam niso hoteli nadsodnije dati, naj bi sl. ministerstvo vsaj to storilo. Pravično bi bilo. —

Iz Št. Andreja na Koroškim. Trudimo se tudi pri nas s Slovenšinoj. Pervega sušca smo imeli v nemškim Št. Andreju slovesno skušnjo v katehetiki. Naučitelj g. korar Jožef Rozman in 9 učencov so se tako slavno in jako skazali, de je bilo veselje. Vsako nedeljo jeden bogoslovcov Slovencam pridiguje, de se privadijo; slovenska družina pa besedo božjo v svojim milim maternim jeziku čuje.

Iz Tersta. ✠ Pri tukajšnem mornarstvu se je zbrala komisija, ktera ima potrebne rečí pripraviti, da bi se u Terstu mali, u Poli pa velik arsenal napravil. Svitli cesar je temu delu, ktero bi moglo biti doveršeno u 12 — 16 létih, okol 13 milijonov florinov namenil. Lepa bo ta naprava, ker jadranski Slavjani bodo imeli priložnost se bolj izobraziti in primoženja pridobiti. Ker se pa skorej za gotovo sliši, da Ve-

nedke bodo spet svobodno ladjostajo udobile, se govorí tudi, da mornarstvo in mornija bote spet u Venedke prestavljene. Ako se pa to zgodí, zamoram reči, da to preselenje bo le začasno, to je, dokler zgorej imenovana arsenala ne bota doveršena. Pri zidanju arsenalov bo veliko inženirjev treba; ali bi ne bilo dobro, da bi se tudi kakšin Slavjan oglasil in k temu pristopil, ker ondašnji inženirji so večidel Švedi, in ne razumejo nobeniga druziga jezika, kakor svoj narodni. — Društvo mornarsko „Lloyda“ se hoče zediniti z drugim društvam u Aleksandríi (u Afriki), da bo zamoglo tudi s Kitajci u bolj razširno kupčijo stopiti, in tako pokazati, da tudi domača kupčija lahko tako cvête, kakor Angleška. — Slavj. društvo misli svoje postave prenarediti, ker se zdi, da po teh ne more prav naprej. *)

Novičar iz Krajnskiga.

Na poti v Terst so se pripeljali Njih veličanstvo naš presvitli Cesar s svojim bratam Ferdinandam Maksam v petik ponoči kmalo po 11. uri v Ljubljano. Ker so se namenili popolnama natihama potovati, so si prepovedali vsako slovesno sprejetje; toraj sta jih v kolodvoru le naš deželni poglavar in pa vojni zapovednik spodobno sprejela. Mudili so se 10 minut, in potem berž v Terst odrinili, kjer, kakor se sliši, mislijo 10 — 12 dni ostati in ondašnje ces. mornarstvo (Marine) ogledati. Njih brat se bo podal po morju v Ameriko; Cesar pa, če je res, kar se govorí, se bojo na Dunaj čez Reko in Zagreb vernili. — Pretekli četertek je bila, ker se je g. Ambrož županstva odpovedal, po naukazu g. ministra notranjih oprav, nova volitev župana. Snidilo se je 28 odbornikov, ki so v ponovljeni volitvi mnogospoštovaniga in za Ljubljansko mesto mnogo zasluženiga kupca in vodja narodne straže g. Baumgartnerja z 17 glasovi za župana izvolili; g. Dr. Čuber je dobil za njim 11 glasov. — Nadzornik latinskih šol gosp. Dr. Klemann je bil te dni v Ljubljani in se je potem v Novo mesto podal, ondašnji gimnazi pervikrat ogledat. — Tudi nadzornik ljudskih šol gosp. dr. Močnik obiskuje ravno zdaj ljudske šole na Notrajnskim. — Gosp. prof. Rechfeld pride za profesorja na zgornji gimnazi v Gradec; v pondeljik je slovó vzel od svojih učencov. — V Ljubljani so te dni nekiga ponarejavca bankovcov (desetkov) zasačili. — Iz Dunaja se „Novícam“ piše, da pervi 2 poli nemško-ilirsko-slovenskega „deržavljanskega zakonika“ (bürg. Gesetz-Buch) se že za natis pripravljate. Ilirska beseda je z latinskimi in cirilskimi čerkami natisnjena.

Iz Gorenskiga. V četertek 20. sušca smo imeli učeniki Radoljske okolice v Begnah prav vesel dan. Zbrali so se tukej 4 duhovni gospodje in 9 učenikov iz bližjih krajev. Prišli smo častiga gospoda Jožefa Vovka vezovat, in se jim za vse njih iskreno in neutrudljivo prizadevanje v predsedništvu po dolžnosti serčno zahvalit. Vsak, ki dobriga gospoda požná, vé, kako zlo so se trudili in si še prizadevajo našim šolam, slovenšini in revnim učiteljem kviško pomagati. Taki domorodci so zares mile zvezdice slovenskiga obnebja; Bog nam daj veliko takih! Pogovorili smo se tudi eno in drugo reč prav po domače. Tudi našiga noviga nadzornika visokočastitiga g. Močnika smo se veselo spomnili. — Vse se nam zdej še precej dobro kaže; da bi zapušenim učiteljem le edino pravo — boljši dohodki — tako dolgo ne odlekovali. Bog vé, ali bo kaj ali ne!

A. Praprotnik.

V Št. Kocijanu na Dolenskim so 9. t. m. podelili g. grof Jožef Barbo pridnimu sadjorejcu Matijatu Rohrmanu eniga tistih zlatov (cekinov) v lični škatljici, ki so ju cesarski dvorni kaplan g. Primic krajnski kmetijski družbi v podarjenje dvema posebno pridnima sadjorejcama iz Dunaja poslali. Na prošnjo g. grofa Barbo-ta so Št. Kocijanski g. fajmošter Zalokar že pred to nedeljo napovedali farmanam to slovesnost, in drugo nedeljo po Božjim opravilu so vpričo gosp. fajmoštra in velike množice grof Barbo s pohvalnim govoram imenovanimu Rohrmanu podali zlato darilo v počastenje njegoviga pridniga prizadevanja v sadjoreji. „Naj bi Vaše zasajene drevesa še veliko taciga zlatiga sadú Vam donesle v Vaš dobiček in v prid domovine!“ — so sklenili g. grof. svoj govor, ki, kakor podarjeno častno darílo, gotovo ne bosta brez dobrih nasledkov ostala.

Novičar iz mnogih krajev.

19. dan tega mesca je naše ministerstvo na dopis pruskiga ministerstva odgovor dalo, po kterim se da pričakovati, de se bodo nemške zadeve kmalo poravnale. — Ministerstvo kupčijstva je 56 delavcam iz Tiroljskiga 2600 gold. podarilo, ki so se skoz Ljubljano po Savi in Donavi na Erdeljsko podali, se ondi vselit in dobre izglede umniga kmetijstva dajat. — Ministerstvo pravosodja se posvetuje, kako bi se sodnijško opraviljstvo prostejši napravilo; porotne sodbe bojo ostale, to de, v volitvi porotnikov se bojo nektere premembe vpeljale. — Vsak dan se pričakuje nova postava za ukvartiranje vojakov. Ravno tako se tudi pričakuje postava, po kteri se bo smel v vojaški stan vzeti novinc odkupiti, kakor je to že popred v cesarskim patentu v navadi bilo. — Po ukazu cesarskim smejo prihodnjič tudi judje s smodnikam in solitarjem kupčevati, kar dosihmal po patentu od léta 1807 niso smeli. — Ministerstvo kupčijstva je v prid delavcam vse kupčijske zbornice vprašalo: Koliko si zamore en mož, žena ali otrok na dan zaslužiti? pri kterim rokodelstvu se da narveč, pri kterim nar menj zaslužiti? koliko zasluži delavec na kmetih, koliko v fabrikah? kakošne milodarne naprave obstoje za delavce tù in tam? — Po ukazu ministerstva uka ne smejo prihodnjič sinovi ali žlahtniki učiteljev ljudskih šol nič več učiteljstva po odstopu ali smerti očeta ali žlahtnika podedovati. — Slavni maršal Radecki je prišel 16. dan tega mesca v Milano; poléti bo, kakor se sliši v krasni Monci prebival. — Perva vožnja po novi železnici med Verono in Mantovo se je 15. dan t. m. začela. — Nemške pesmi bana Jelačiča, ki jih je še mladeneč zložil, so prišle v deržavni tiskarnici na Dunaji v posebno krasni obleki na svitlo; kar se bo za-nje skupilo, je namenjeno založnici nemožnih vojakov. — Za razpisano darilo za hlapon čez Semering se je dozdaj 7 umetnikov oglasilo; vožnjo bojo poskusili v pričo darilnih sodnikov mesca rožnika. — Na Ogerskim prodajajo vinograde sèm ter tjè po tako niski ceni, de se sedaj lahko troje nogradov za tisti denar kupi, kakor popred eden. — Mesarji v Peštu so ceno za funt govejiga mesá od 10 kr. na 10 in pol kr. samolastno povikšali; zato je mestna gosposka vsaciga za 200 gold. kaznovala; ob enim je tudi oklicala, de po danih postavah sme vsak mesó sekati.

---

*) Tiste verstice zaštran Lj., da bo Laško predm. smo izpustili, zato ker je ondi le stalo Teržaško predm. Vred.

☞ *Naznanje.* Šesta pola „živinozdravništva“ je na svitlo prišla; naj g. naročniki pošlejo po-njo.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*